



KTKP040

Tieteellinen tieto ja ajattelu

23.1.2023



Curious case of Selma Aliruppa

Eli tarina siitä, miten opettaa kriittistä ajattelua



WIKIPEDIA
Vapaa tietosanakirja

- Etusivu
- Tietoja Wikipediasta
- Kaikki sivut
- Satunnainen artikkeli
- Osallistuminen
- Ohje
- Kahvihuone
- Ajankohtaista
- Tuoreet muutokset

- Työkälyt
- Tänne viittaavat sivut
- Linkitetyjen sivujen muutokset
- Toimintosisivut
- Ikiinlinkki
- Sivun tiedot
- Wikidata-kohde
- Viitetiedot

- Tulosta tai vie
- Luo kirja
- Lataa PDF-tiedostona
- Tulostettava versio

- Kielet
- 🔗 Lisää linkkejä

Artikkeli **Keskustelu**

Lue **Muokkaa** **Muokkaa wikitekstiä** **Näytä historia**

Hae Wikipediasta

Selma Aliruppa

Selma Aliruppa (20. maaliskuuta 1847 Keuruu – 15. elokuuta 1911 Keuruu) oli suomalainen kirjailija ja kansankoulunopettaja. Ystävänsä ja kollegansa **Minna Canthin** tavoin, Aliruppa opiskeli Jyväskylän seminaarissa. Kirjailijana hänen vaikutuksensa suomalaiseen kirjallisuuteen on muita aikalaisiaan vähäisempi. On arvioitu, että syy vähäiseen arvostukseen sekä ajallaan että myöhemmin, on se, että Alirupan novellien aiheet rajautuvat perifeeriseen Keski-Suomeen.

Sisällysluettelo [piilota]

- Henkilöhistoria
- Kirjallinen tuotanto
- Lähteet
 - Viitteet

Henkilöhistoria [[muokkaa](#) | [muokkaa wikitekstiä](#)]

Selma Aliruppa syntyi 20. maaliskuuta vuonna 1847 Keuruulla talonpoikaisperheen ensimmäiseksi lapseksi. Alirupan lapsuusvuosista tiedetään hyvin vähän. Oletettavasti hänen vanhempansa olivat verrattain hyvin toimeentulevia ja lukutaitoisia keuruulaisia talonpoikia. Tämä selittäisi sen, että Aliruppa oppi lukemaan ja kirjoittamaan hyvin nuorella iällä. Lapsuusvuosista on säilynyt näihin päiviin saakka muutama Alirupan kirjoittama tarina, jotka kuvaavat lasten leikkejä Ampialan ympäristöstä.^[1]

Keuruulta Aliruppa siirtyi Jyväskylään seminaariin opiskelemaan kansakoulunopettajaksi syksyllä 1865. Jyväskylässä hän tutustui kaksi vuotta aiemmin opintonsa aloittaneeseen Minna Canthiin, jonka kanssa Aliruppa ystäväystyi. Opintojensa jälkeen Aliruppa palasi kotiseudulleen Keuruulle opettajaksi. Opettajantoimensa rinnalla Selma Aliruppa kirjoitti lukuisia tekstejä, joissa hän jäljitteli muita 1800-luvun suomalaisia kirjailijoita, joihin Aliruppa oli tutustunut opintojensa aikana. Vaikka tekstejä syntyi useita, julkaistiin niitä huomattavan vähän. Tunnetuin Alirupan julkaistuista novelleista on keuruulaisista Herpmannin veljeksistä kertova novelli **Herpmanin veljekset**, joka julkaistiin Uudessa Suomettaressa vuonna 1889. On arvioitu, että arvostuksen puute vaikutti Alirupan mielenterveyteen. Horjuva mielenterveys on nähtävissä myös Alirupan myöhemmässä tuotannossa, joka käsittelee käytännössä täysin Herpmannin veljeksiä.^[2]

Selma Aliruppa kuoli Keuruulla 15. elokuuta vuonna 1911. Tarkkaa kuolinsyytä ei tiedetä.

Kirjallinen tuotanto [[muokkaa](#) | [muokkaa wikitekstiä](#)]

Selma Aliruppa on yksi ensimmäisistä suomalaisista kirjailijoista. Hän otti vaikutteita useilta aikalaiskirjailijoista, kuten **Juhani Aholta**, **Minna Canthilta** sekä Aleksis Kiveltä. Alirupan kirjallinen tuotanto sisältää lukuisia novellinkaltaisia kirjoituksia, joista kuitenkin vain harva on julkaistu. Kiven ja Ahon tapaan Alirupan tekstit kuvaavat talonpoikaista rahvasta ja kotipaikkaansa Keuruuta. Nämä yhdistyvät Alirupan tunnetuimmassa keuruulaisissa Herpmanin veljeksiä kuvaavassa **novellissa Herpmanin veljekset**.^[3]

Lähteet [[muokkaa](#) | [muokkaa wikitekstiä](#)]

- Tarkiainen, Viljo: *Suomalaisen kirjallisuuden historia*. Otava, 1934.
- Härmälä, Risto: Selma Aliruppa - unohtettu keuruulainen kirjailija. *Suur-Keuruu*, maaliskuu 1987.

Viitteet [[muokkaa](#) | [muokkaa wikitekstiä](#)]

- ↑ Suur-Keuruu 20.3.1987
- ↑ Suur-Keuruu 20.3.1987
- ↑ Tarkiainen, V. "Suomalaisen kirjallisuuden historia" Otava 1934

Luokat: Suomalaiset kirjailijat | Vuonna 1847 syntyneet | Vuonna 1911 kuolleet

Arkitieto ja tieteellinen tieto (lähde:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/kirjasto/kirjastotuutori/aihehaku-tutkimusprosessissa/tiedonlahteet-eri-tarpeisiin>

	Arkitieto, arkiajattelu, arkikeskustelu	Tieteellinen tieto, tieteellinen ajattelu, tieteellinen keskustelu
Tiedonmuodostus	<ul style="list-style-type: none">•kyseenalaistamatonta ja usein tiedostamatonta•perustuu yksittäisiin (valikoiviin) välittömiin havaintoihin ja kokemuksiin•keskustelu voi olla yksityistä tai julkista•irrallisiksi jääviä tietoja ja niiden pohjalta yleistyksiä	<ul style="list-style-type: none">•kyseenalaistavaa ja kriittistä•tutkimuksellisesti ja tieteellisin menetelmin perusteltua•systemaattista•muodostaa hierarkkisen järjestelmän•punnitaan tiedeyhteisöissä käytävien kriittisten, julkisten keskustelujen avulla•Koskee ilmiöiden alkuperää, sisäisiä yhteyksiä ja periaatteita•Osoittaa ristiriidat ilmiöiden olemukseen kuuluviksi
Konteksti	<ul style="list-style-type: none">• koostuu yksittäisistä erillistiedoista, ei muodosta järjestelmää•saatetaan käyttää tieteen käsitteitä, mutta ilman kontekstia•perustuu ilmeisyyksiin, traditioihin ja uskomuksiin	<ul style="list-style-type: none">•käsitteiden kontekstuaaliset merkitykset ja keskinäiset suhteet ovat tärkeitä. Työstät aiheesi käsitteistä hakutermejä käsiteanalyysin avulla – tästä tietoa seuraavilla sivuilla.•taustalla erilaiset tiedeorientaatiot, esimerkiksi jako ihmistieteet-luonnontieteet
Tarkoitus	<ul style="list-style-type: none">•soveltuu arkipäivän rutiineihin•soveltuu myös tutkimusaiheeseen tutustumiseen ja tutkimuskohteeksi	<ul style="list-style-type: none">•Tavoitteena on aiempien tutkimustulosten vertailu ja oman itsen asemointi osana jatkumoa, mikä vaatii systemaattista ja kattavaa aikaisemman tutkimuksen kartoittamista

Tiedon laji:	Kokemustieto eli tuttuus	Taitotieto eli osaaminen, "knowhow"	Väittämätieto eli teoreettinen tieto
Esimerkki:	"Tämän kirkon penkit ovat epämukavia."	"Osaan suunnitella hyvän tv-tuolin."	"Aikuiselle suomalaiselle sopiva istuimen korkeus on 44 cm."
Tiedon pätevyysalue:	Kukin tieto koskee vain yhtä tapausta, eli se on ns. <i>arkitietoa</i>	Tietoa voidaan soveltaa moneen yksittäistapaukseen	Tietoa voidaan soveltaa kaikkiin saman tyyppisiin tapauksiin, eli se sisältää pääasiassa <i>yleisiä</i> sääntöjä
Tiedon esitystapa:	Asian ydintä ei voi sanallisesti esittää, eli tieto on "sanatonta".	Perinne. Ammattitaito. Esimerkki. Tieto on suurelta osin sanatonta.	Tieto esitetään kirjallisesti, esim. käsikirjana tai tutkimusraporttina
Tiedon opettamisen menetelmä:	Ei voi opettaa; jokaisen täytyy oppia se itse kokemalla.	Mestari näyttää miten työ tehdään; oppilas matkii niin monta kertaa, että lopulta työ onnistuu.	Luentojen kuunteleminen ja oppikirjojen lukeminen

Lähde: <http://www2.uiah.fi/projekti/metodi/048.htm>

Kisailu Derbyn parhaista valeuutisen kirjoittajista

- Keskustelkaa ja arvioikaa ryhmissä valeuutisia käyttämällä edellisillä dioilla olleita kriteereitä ja perjantain valeuutisista oppimaanne
 - Äänestäkää mielestänne parasta valeuutista niin, että kukin henkilö antaa mielestään kolmelle parhaalle valeuutiselle pisteitä niin, että paras saa 5 pistettä, toiseksi paras 3 pistettä ja kolmanneksi paras 1 pisteen
 - Omaa valeuutistaan ei saa äänestää!
 - Voittaja on se joka saa eniten ääniä



Palaute

Täyttäkää webropol-kysely, joka löytyy täältä:

<https://link.webpolsurveys.com/S/7C95E3D866E2538A>

Jatketaan ilmiötyöskentelyä

- Millaisilla eri tieteenalojen näkökulmilla ilmastonmuutosta ja siihen liittyviä tekijöitä on tarkasteltu?
- Miten ilmastonmuutosta eri tieteenalojen näkökulmasta pyritään lieventämään?
- Kootkaa vastaukset näihin kysymyksiin peda.netin ryhmämuistioon: <https://peda.net/id/200f473e989>